

สภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร

Internal Quality Assurance Operations for Educational Institutions under the Office of Non-Formal And Informal Education in Sakon Nakhon Province

วิวัฒน์ น้อยพิทักษ์¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์² ดร.รัชฎาพร งอยภูธร³

Wiwat Noiphithuk¹ Asst. Prof. Dr. Watana Suwannatrai² Dr. Ratchadaporn Ngoipoonthon³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพและปัญหา การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา/ครู/ครูอาสาสมัครฯ ครู กคน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนชุมชน จำแนกตามสถานภาพของการดำรงตำแหน่ง ขนาดของอำเภอ เขตพื้นที่ต่างกัน และหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน ปีการศึกษา 2562 จำนวน 360 คน ผู้บริหาร/ครู/ครูอาสาสมัครฯ จำนวน 71 คน ครู กคน.ตำบลจำนวน 181 คน ครูศูนย์การเรียนชุมชนจำนวน 108 คน จาก 18 สถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และแบบสัมภาษณ์คำถามจำแนกของ สภาพอยู่ระหว่าง 0.683 – 0.973 และ ปัญหาอยู่ระหว่าง 0.927 – 0.982 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย
3. สภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพของการดำรงตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน
4. สภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของอำเภอ โดยรวมไม่แตกต่างกัน
5. สภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน, การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

¹ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University

²อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

²Course teacher in Master of Education Program and Doctor of Philosophy Program in Educational Administration Program Sakon Nakhon Rajabhat University

³ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลต่างอย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

³Senior Professional Level Teachers Anubantaongoi School the Office of Sakon Nakhon Primary Education Area 1

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: วิวัฒน์ น้อยพิทักษ์, Wiwat4969@gmail.com

รับเมื่อ 10 มีนาคม 2563 แก้ไข 6 พฤษภาคม 2563 ตอรับ 9 พฤษภาคม 2563

6. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร 7 ด้าน ได้แก่ 1) มาตรฐานตามกฎของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินคุณภาพภายใน ระบบแบบแผนในกระบวนการพัฒนาไปสู่ความสำเร็จของการประกันคุณภาพภายใน 2) มีมาตรฐานตามหัวข้อ จัดทำปฏิทินออกแบบในการทำหน้าที่ เพื่อจัดทำรูปแบบที่ชัดเจน หยิบใช้ได้สะดวก ตามกระบวนการ วงจรเดมมิ่ง 3) มีหัวหน้ามาตรฐานติดตามงาน 4) มีรูปแบบการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบชัดเจน สามารถปฏิบัติได้อย่าง สะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานที่กำหนด 5) ดำเนินการทบทวนหลังกิจกรรม (After action review) 6) รายงานผลการดำเนินงานตามหัวข้อ ตามมาตรฐานที่กำหนดใช้ในการประกันคุณภาพภายใน และ 7) การนำเสนอรายงานเป็นเชิงประจักษ์ ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง

ABSTRACT

The purposes of this research were to examine and compare the conditions and problems of internal quality assurance operations in educational institutions under the Office of Non-Formal and Informal Education in Sakon Nakhon Province based on participants' opinions, classified by positions, sizes of districts, and educational service areas, and to establish the guidelines for developing internal quality assurance operations in educational institutions. The samples were drawn from 18 educational institutions, including 71 administrators/teachers/volunteer teachers, 181 teachers from Subdistrict Non-Formal and Informal Education, and 108 teachers from Community Learning Centers, yielding a total of 360 participants, in the 2019 academic year. The tools for data collection were a set of 5-rating scale questionnaires and interview form with the discriminative power ranging between 0.683 and 0.973 and 0.927 and 0.982 for operational conditions and problems, respectively. The statistics for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and One-Way ANOVA. The qualitative data were also analyzed and presented.

The findings were as follows:

1. Operational conditions of internal quality assurance in educational institutions as a whole were at a high level.
2. Operational problems of internal quality assurance in educational institutions as a whole were at a low level.
3. Conditions and problems of internal quality assurance in educational institutions classified by positions as a whole were not different.
4. Conditions and problems of internal quality assurance in educational institutions classified by sizes of districts as a whole were not different.
5. Conditions and problems of internal quality assurance in educational institutions classified by educational service areas as a whole were not different.
6. The guidelines for developing internal quality assurance operations in educational institutions under the Office of Non-Formal and Informal Education in Sakon Nakhon Province involved seven aspects: 1) Standards in accordance with the required regulations prescribed by the Ministry of Education for internal quality assessment and the systematic planning of process development for enhancing the success of internal quality

assurance; 2) Standards Establishment in accordance with the required topics, and creation planning and design calendars in a clear and easy access format regarding the Deming Cycle; 3) Appointment of internal quality assurance supervisors to follow up the tasks; 4) Provision of a clear supervision and inspection format to be able to perform conveniently, quickly, and efficiently according to the prescribed standards; 5) Conducting an After Action Review; 6) Reporting the operational performance according to the assigned topics and the specified standards for internal quality assurance; and 7) Presenting and publicizing empirical report results.

Keywords: Internal Quality Assurance Operation, Non-Formal Education and Informal Education

บทสรุป

จากผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอำเภอ ที่สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสกลนคร ปีการศึกษา 2560 และปีการศึกษา 2561 ที่ผ่านมา มีค่าเฉลี่ย ในระดับดี ซึ่งอยู่ในระดับเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานเมื่อเทียบกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอื่นที่มีค่าเฉลี่ยระดับ มีมาตรฐาน ดีมาก ซึ่งพบว่าในการจัดการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสกลนคร อยู่ในขั้นดี ซึ่งไม่ถึงดีมาก อาจมี หลายสาเหตุ จากผู้บริหารสถานศึกษา ครู ครูอาสาสมัครการศึกษา นอกโรงเรียน ครู อดทน.ตำบล ครูศูนย์การเรียนชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ยังขาดความรู้ความเข้าใจ สับสน ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตลอดจน ละเลยต่อหน้าที่ ขาดความเอาใจใส่ ไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร หรืออาจเกี่ยวข้องกับปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการ องค์การตามขนาดของสถานศึกษา หรือเพราะสภาพพื้นที่ชุมชนที่ต่างกัน ขาดพันธู์ที่หลายชนเผ่า ในการให้ความร่วมมือ ในการปฏิบัติงาน การทำกิจกรรมต่าง ๆ

นับตั้งแต่ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพคน ดังจะเห็นได้จากมาตรา 6 ที่เขียนไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์จึงต้องมีทักษะการเรียนรู้ในการ ปรับเปลี่ยนตลอดเวลา สิ่งสำคัญที่สุด คือ ต้องรู้ว่าตัวเองเก่งหรือถนัดอะไร มีจุดอ่อนที่ต้องพัฒนาเรื่องไหน เพราะการ แข่งขันมันจะเกิดขึ้นโดยที่ควบคุมไม่ได้ เปลี่ยนแปลงเร็ว รูปแบบการแข่งขันหรือกติกาที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งต้องพัฒนาศักยภาพ คนให้มีความคิดสร้างสรรค์ มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศมักมาพร้อมกับโอกาสใหม่ ๆ ในการพัฒนาคนให้มีสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายในอนาคต คือคุณภาพของคน (อรรถพล อนันตวรสกุล, 2561, หน้า 1)

ดังนั้นผู้วิจัย เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จึงได้มีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ สภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ว่ามีสภาพและปัญหา อยู่ในระดับใดและมีแนวทางการ พัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยสกลนคร อย่างไร ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำถามของการวิจัย

1. สภาพ/ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา/ครู/ครูอาสาสมัครฯ ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อยู่ในระดับใด

2. สภาพ/ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา/ครู/ครูอาสาสมัครฯ ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำแนกตามสถานภาพของการดำรงตำแหน่ง ต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

3. สภาพ/ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา/ครู/ครูอาสาสมัครฯ ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาจำแนกตามขนาดของอำเภอต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

4. สภาพ/ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา/ครู/ครูอาสาสมัครฯ ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาจำแนกตาม เขตพื้นที่ต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

5. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ที่เหมาะสมเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพ/ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา/ครู/ ครูอาสาสมัครฯ ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อยู่ในระดับใด

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพ/ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา/ครู/ ครูอาสาสมัครฯ ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำแนกตามสถานภาพของการดำรงตำแหน่งต่างกัน

3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพ/ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา/ครู/ ครูอาสาสมัครฯ ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่ปฏิบัติงานในอำเภอ ที่มีขนาดต่างกัน

4. เพื่อเปรียบเทียบสภาพ/ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา/ครู/ ครูอาสาสมัครฯ ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา จำแนกตามเขตพื้นที่ต่างกัน

5. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามขอบข่ายและภารกิจงานที่กำหนดในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 10 ด้าน ตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 3) เป็นปัจจัยที่สำคัญนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยตามนิยามศัพท์เฉพาะ ปรากฏดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรอิสระ

1. สถานภาพการดำรงตำแหน่ง
  - 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา/ครู /ครูอาสา ฯ
  - 1.2 ครู กศน. ตำบล
  - 1.3 ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
2. ขนาดของสถานศึกษา
  - 2.1 ขนาดเล็ก
  - 2.2 ขนาดกลาง
  - 2.3 ขนาดใหญ่
3. เขตพื้นที่การศึกษา
  - 3.1 สพป.สน. เขต 1
  - 3.2 สพป.สน. เขต 2
  - 3.3 สพป.สน. เขต 3

ตัวแปรตาม

สภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

จังหวัดสกลนคร

1. มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
4. การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
5. การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
6. การจัดทำรายงานการประกันคุณภาพภายในการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
7. การเสนอรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
8. การนำผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา มาเป็นส่วนหนึ่งของวิชาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพ
9. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
10. ยึดหลักการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากรทุกคน เครือข่ายของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา /ครู/ ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน.ตำบล ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งสิ้น 360 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน ครู จำนวน 14 คน ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 39 คน รวมทั้งสิ้น 71 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 181 คน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจำนวน 108 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2562 จำนวน 186 คน โดยแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา /ครู/ ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 52 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 75 คน ครูศูนย์การเรียนชุมชน จำนวน 59 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ผู้ตอบแบบสอบถาม ขนาดอำเภอของสถานศึกษา ที่ปฏิบัติงานและอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดสกลนคร ที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติหน้าที่อยู่ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแนวตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ/ปัญหาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended) ที่ถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาผู้วิจัย นำแบบสอบถาม การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ไปทดลองใช้ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี จำนวน 3 แห่ง จำนวน 50 ชุด พบว่าด้านสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .683 – .973 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .928 ด้านปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .927 – .982 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .945

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเสนอคำร้องขอหนังสือต่อจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครและนำหนังสือขอความช่วยเหลือร่วมมือตอบแบบสอบถามไปยังสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนครเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและเก็บแบบสอบถามคืนทั้งหมดด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์การหาค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Item – Total Correlation) การหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha – Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach is Alpha – Coefficient) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพ การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร/ครู/ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนชุมชน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสมมติฐาน

2. สภาพดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของด้านมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้บริหาร/ครู/ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีลักษณะจำแนกตามสถานภาพของการดำรงตำแหน่ง พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

3. สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร/ครู/ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ที่มีลักษณะจำแนกตามสถานภาพของขนาดอำเภอที่ต่างกัน พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

4. สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร/ครู/ครูอาสาสมัคร ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีลักษณะจำแนกตามสถานภาพของเขตพื้นที่ต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

5. ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร/ครู/ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

6. ปัญหาดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของด้านมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้บริหาร/ครู/ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ที่มีลักษณะจำแนกตามสถานภาพของการดำรงตำแหน่ง พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

7. ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร/ครู/ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ที่มีลักษณะจำแนกตามสถานภาพของขนาดอำเภอที่ต่างกัน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

8. ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร/ครู/ครูอาสาสมัคร ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีลักษณะจำแนกตามสถานภาพของเขตพื้นที่ต่างกัน พบว่า ไม่มีความแตกต่าง ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

9. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร พบว่า

9.1 ด้านจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยสรุป ควรจัดทำแผนในการประเมินตนเอง SAR ของสถานศึกษาให้ชัดเจน ตามกฎของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินคุณภาพภายใน มีมาตรฐานตามหัวข้อ จัดทำปฏิทินออกแบบในการทำแผน เพื่อจัดทำรูปแบบที่ชัดเจน หยิบใช้ได้สะดวก โดยใช้กระบวนการบริหารอย่างมีส่วนร่วม โดยใช้

กระบวนการวงจรเดมมิ่ง (PDCA) การมีส่วนร่วม (PM) ใช้กระบวนการพัฒนาคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (TMQ) และใช้กระบวนการบริหารตามวัตถุประสงค์ (MBO)

9.2 ด้านดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในการดำเนินงานการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยสรุป ควรดำเนินการด้วยการประเมินคุณภาพภายใน โดยใช้ กระบวนการ วงจรเดมมิ่ง (PDCA) มีปฏิทินเป็นตัวกำกับ มีหัวหน้ามาตรฐานติดตามงาน ใครดำเนินงาน ใครไม่ได้ดำเนินงาน แล้วสรุปผลการเขียนรายงานตามมาตรฐานแล้วสรุปเขียนเป็น SAR

9.3 ด้านการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในการดำเนินงานการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยสรุป ควรดำเนินการติดตามโดยใช้ กระบวนการวงจรเดมมิ่ง (PDCA) โดยติดตามตรวจสอบจาก วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด งบประมาณ โดยวัดเป็นร้อยละ ให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน ตามแผนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

9.4 ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในการดำเนินงานการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยสรุป ควรประเมินตามโครงการ การดำเนินการ ติดตาม โครงการที่ปฏิบัติ บรรลุวัตถุประสงค์ ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ล่าช้า ใช้งบประมาณมากน้อยเท่าไร ทำตามกรอบระยะเวลาหรือไม่ เพราะอะไร กลุ่มมาตรฐานใดดี ไม่ดี นำมา After action review คือการทบทวนหลังกิจกรรม ซึ่งตรวจสอบวงจรมาตรฐานในการประเมินคุณภาพภายใน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

9.5 ด้านจัดทำรายงานการประกันคุณภาพภายในการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในการดำเนินงานการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยสรุป เมื่อโครงการเสร็จสิ้นรายงานผลตามหัวข้อตามมาตรฐานที่กำหนดใช้ในการประกันคุณภาพภายใน มีรูปแบบเดียวกัน แบบฟอร์มเดียวกัน รวบรวมข้อมูลสรุปผลทุกมาตรฐานให้มีความสมบูรณ์

9.6 ด้านการเสนอรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในการดำเนินงานการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา การรายงานแบบ 360 องศา รวบรวมข้อมูลออกมาเป็น SAR ต้องจัดทำนำเสนอให้ขงยต่อการเข้าใจ เช่น เป็นร้อยละ กราฟ ซึ่งสามารถเปรียบเทียบเชิงพัฒนาการได้ง่าย ทำให้สามารถเป็นเชิงประจักษ์ในการนำเสนอรายงาน ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา/ครู/ครูอาสาสมัครฯ ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ คือ ด้านมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการนำผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา มาเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของการวางแผน เพื่อพัฒนาคุณภาพ และด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ได้มีการจัดทำระบบงานประกันคุณภาพตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ภัชราพร มีรสสม (2552, หน้า 32) การบริหารจัดการการศึกษานอกระบบที่มีคุณภาพ จากการประเมินคุณภาพภายนอก สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยผลของการวิจัย พบว่าการบริหารจัดการการศึกษานอกระบบที่มีคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมากและสุนีรัตน์ ปัตตาทุม (2557, หน้า 80) ได้ศึกษา การศึกษาการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมุกดาหาร พบว่าการดำเนินงานการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา/ครู/ครูอาสาสมัครฯ ครู กศน. ตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อยเกือบทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการนำผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา มาเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของการวางแผน เพื่อพัฒนาคุณภาพ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และด้านยึดหลักการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากร ทุกคน เครือข่ายของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่วนต้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการจัดทำรายงานการประกันคุณภาพภายในการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและด้านการเสนอรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอาจเป็นเพราะว่า บุคลากรในสังกัดได้รับความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นอย่างดี ได้ศึกษาเรียนรู้อบรม มีประสบการณ์ในการ รับการประเมินมาแล้วหลายรอบ มีรูปแบบชัดเจน แบบประเมินตรงประเด็น และมีการนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้อย่างสม่ำเสมอในการพัฒนางานด้านประกันคุณภาพศึกษา ทำให้ไม่เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานมากนัก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นเรศ สถิตยพงศ์ (2561, หน้า 95) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพโรงเรียนยุคการศึกษาประเทศไทย 4.0 และศตวรรษที่ 21 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสถานการณ์การศึกษาไทยในมุมมองระบบการประกันคุณภาพของโรงเรียน และให้ข้อเสนอแนะ ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาเพื่อก้าวไปสู่ยุคการศึกษาประเทศไทย 4.0 และศตวรรษที่ 21 ต่อไป โดยจากการศึกษาสถานการณ์พบว่า ประเด็นปัญหาหลักของการประกันคุณภาพของโรงเรียนที่มีนัยสำคัญประการหนึ่ง คือ ความไม่สอดคล้องกันของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและระบบประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ดังนั้น รูปแบบการประกันคุณภาพโรงเรียนรูปแบบ “STAR Standard” หรือ “STAR Model” จะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวได้ เนื่องจากการประเมินคุณภาพภายนอกจะสอดคล้องหรือเป็นเกณฑ์เดียวกันกับการประกันคุณภาพภายในและที่สำคัญจะไม่สร้างภาระงานเพิ่มกับผู้ถูกประเมิน โดยระบบการประกันคุณภาพจะมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ที่ต้องการคือ คุณสมบัตินักเรียนไทยที่พึงประสงค์เป็นสำคัญโดยจะต้องทำให้เกิดมาตรฐานใน 4 ด้าน ดังนี้คือด้านคุณภาพของผู้เรียน (Student: S) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Teaching :T) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ (Administration: A) และด้านผลลัพธ์ที่มีประสิทธิผล (Result Based: R)

2. สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา/ครู/ครูอาสาสมัครฯ ครู กศน. ตำบล และครูศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน จำแนกตามสภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันซึ่งปฏิเสธสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา/ครู/ครูอาสาสมัครฯ ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาและได้มีการจัดทำระบบประกันคุณภาพตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ สุนีรัตน์ ปัตตาทุม (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การศึกษาการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมุกดาหารการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมุกดาหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งอรุณ ไสยโสภณ (2561, หน้า 125) การประกันคุณภาพภายในเป็นระบบที่สถานศึกษาร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การกำกับ ดูแลและสนับสนุนส่งเสริมของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักวิชา ข้อมูลหลักฐาน ที่ตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับบริการด้านการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดในมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา/ครู/ครูอาสาสมัครฯ ครู กคน. ตำบล และครูศูนย์ การเรียนชุมชน จำแนกตามสภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา/ครู/ครูอาสาสมัครฯ ครู กคน. ตำบล และครูศูนย์การเรียนชุมชน มีการอบรมและพัฒนาพร้อมกันอย่างต่อเนื่องและพัฒนาไปพร้อมกันส่งผลให้การปฏิบัติงานสอดคล้องสัมพันธ์กัน มีทิศทางรูปแบบที่ชัดเจน ไม่ทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสนั่น ใจโชติ (2561, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และพนักงานราชการ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดนครราชสีมา โดยการเปิดตารางเครซี่และมอร์แกน จำนวน 30 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ มีความตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.60 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบตั้งฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax Rotation) ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา มีจำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การประเมินคุณภาพและจัดทำรายงาน 2) การบริหารจัดการแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ต่อเนื่อง 5) การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาและ 6) การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา สามารถอธิบายองค์ประกอบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านจเรริญ โดยรวมอยู่ในระดับไม่แตกต่างกัน

3. สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา/ครู/ครูอาสาสมัครฯ ครู กคน. ตำบลและครูศูนย์การเรียนชุมชน สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร จำแนกตามสภาพขนาดของอำเภอ พบว่า โดยรวมไม่

แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา/ครู/ครูอาสาสมัครฯ ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีการอบรมโดยหน่วยงานต้นสังกัด และมีคณะกรรมการกำกับ ติดตาม ดูแล แนะนำชี้แจง แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนครตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา/ครู/ครูอาสาสมัครฯ ครู กศน.ตำบลและครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร จำแนกตามสภาพขนาดของอำเภอ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา/ครู/ครูอาสาสมัครฯ ครู กศน.ตำบลและครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีการอบรมโดยหน่วยงานต้นสังกัด และมีคณะกรรมการ กำกับ ติดตาม ดูแล แนะนำชี้แจงแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สนั่น ใจโชติ (2561, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และพนักงานราชการ ศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดนครราชสีมา โดยการเปิดตารางเครชีและมอร์แกน จำนวน 30 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ มีความตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.60 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis, EFA) ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบตั้งฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนิเมกซ์ (Varimax Rotation) ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบ การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา มีจำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การประเมินคุณภาพและจัดทำรายงาน 2) การบริหารจัดการแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ต่อเนื่อง 5) การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาและ 6) การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา สามารถอธิบายองค์ประกอบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยรวมอยู่ในระดับไม่แตกต่างกัน

4. สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนครตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา/ครู/ครูอาสาสมัครฯ ครู กศน.ตำบลและครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำแนกตามสภาพขนาดของเขตพื้นที่การประถมศึกษาสกลนคร พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาแต่ละแห่งจะต้องดำเนินการประกันคุณภาพเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายในเหมือนกันขอข่ายการดำเนินงานเหมือนกัน ทำให้ไม่เกิดสภาพและปัญหาที่แตกต่างกันมากนัก โดยจุดมุ่งหมายของการจัดระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษามีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ การได้รับรองคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัชราพร มีรสสม (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารจัดการการศึกษานอกระบบที่มีคุณภาพจากการประเมินคุณภาพภายนอก สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) อำเภอทั่วประเทศในปี 2552 โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่ามี กศน.อำเภอเพียงร้อยละ 12.3 เท่านั้นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การบริหารจัดการการศึกษานอกระบบมีคุณภาพ โดยกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยคือ กศน. อำเภอที่ได้รับการประเมินสูงสุด 5 อันดับแรกจาก 500 แห่งในปีงบประมาณ 2552 และได้จำแนกผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ใช้บริการ การ

วิจัยนี้มีการเก็บข้อมูลจากหลากหลายวิธี เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ซึ่งได้แก่ การศึกษาเอกสารต่าง ๆ การสัมภาษณ์รายบุคคล การสนทนากลุ่ม และการสังเกต ซึ่งผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ที่รวบรวมได้ทั้งหมดตามหลักทฤษฎีพื้นฐาน และทฤษฎีระดับกว้าง ผลของการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการการศึกษานอกระบบที่มีคุณภาพ มีตัวแปรที่มีนัยสำคัญจำนวน 10 ตัวแปร คือ 1) ภาวะผู้นำ 2) การวางแผนยุทธศาสตร์ 3) การมุ่งเน้นที่ผู้ใช้บริการ 4) การวัดการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นที่ทรัพยากรบุคคล 6) การบริหารกระบวนการ 7) การประเมินความคุ้มค่า 8) วัฒนธรรมองค์การ 9) หลักสูตรการเรียนการสอน และ 10) เทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับไม่แตกต่างกัน

ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา/ครู/ครูอาสาสมัครฯ ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำแนกตามสภาพขนาดของเขตพื้นที่การประถมศึกษาสกลนคร พบว่า โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาแต่ละแห่งจะต้องดำเนินการประกันคุณภาพเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายในเหมือนกันขอขายการดำเนินงานเหมือนกัน ทำให้ไม่เกิดสภาพและปัญหาที่แตกต่างกันมากนัก โดยจุดมุ่งหมายของการจัดระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษามีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือการได้รับรองคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองคุณภาพการศึกษา (สมศ.) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สนั่น ใจโชติ (2561, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และพนักงานราชการ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา โดยการเปิดตารางเครืองชี และมอร์แกน จำนวน 30 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.80 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบตั้งฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax Rotation) ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา มีจำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การประเมินคุณภาพและจัดทำรายงาน 2) การบริหารจัดการแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ต่อเนื่อง 5) การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา และ 6) การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา สามารถอธิบายองค์ประกอบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยรวมอยู่ในระดับไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยเฉพาะด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จึงขอเสนอแนะว่า ควรจัดทำปฏิทินออกแบบในการทำตามมาตรฐาน เพื่อจัดทำ รูปแบบที่ชัดเจน หยิบใช้ได้สะดวกและใช้กระบวนการบริหารอย่างมีส่วนร่วม โดยใช้ วงจรเดมมิ่ง (PDCA) และติดตามตรวจสอบจาก วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด งบประมาณ ให้สอดคล้องสัมพันธ์กันตามแผนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน มีรูปแบบการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบชัดเจน สามารถปฏิบัติได้อย่างสะดวก

รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานที่กำหนด นำมา After action review คือการทบทวนหลังกิจกรรม ซึ่งตรวจสอบวงจรมาตรฐานในการประเมินคุณภาพภายใน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

1.2 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยเฉพาะด้านมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จึงขอเสนอแนะว่า ให้นำผลการศึกษาดูงานสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่กำหนดเป้าหมายของมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน ดำเนินการจัดทำมาตรฐานตามกฎของกระทรวง ศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินคุณภาพภายใน ระบบแบบแผนในกระบวนการพัฒนาไปสู่ความสำเร็จของการประกันคุณภาพภายใน การประเมินผลคุณภาพภายในประเมินได้จริง กระชับ แต่สามารถสะท้อนปัญหาได้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร เปรียบเทียบระหว่าง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด อื่น ๆ ที่มีผลการประเมินดีเด่นและประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสกลนคร

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับผลสำเร็จ และความพึงพอใจในประสิทธิผลของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสกลนคร

เอกสารอ้างอิง

ปรีชา จันทรมณี. (2560). ตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 6(3); 747-756.

ภัชราพร มีรสสม. (2552). การบริหารจัดการการศึกษานอกระบบที่มีคุณภาพ. *วารสารศิลปะศาสตร์*. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 1(4); 168 - 190.

รุ่งอรุณ ไสยโสภณและคณะ. (2561). *แนวทางการประกันคุณภาพภายใน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

สนั่น ใจโชติ. (2561). การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการ*. สมุทรปราการ: สถาบันเทคโนโลยีสุรนารี, 1(1); 350-365.

สฤณีดี ทุมคำ. (2553). *การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

สุนันรัตน์ บัตตาทุม. (2557). การศึกษาการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมุกดาหาร. *วารสารวิชาการ*. นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม, 4(2); 60-65.

เอกวัฒน์ บุญใบ. (2561). การศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ กศน.อำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการ*. อุบลราชธานี: สถาบัน กศน.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.